

Otázky a odpovědi týkající se práva veřejnosti na přístup k dokumentům

Dokument - 25/11/2022

Cílem této příručky je poskytnout informace a pokyny týkající se práva veřejnosti na přístup k dokumentům EU a toho, jak je toto právo uplatňováno v orgánech, institucích a jiných subjektech EU. Příručka obsahuje jedenáct obecných otázek a odpovědí. Jejím cílem je pomoci osobám, které chtějí získat dokumenty nebo informace od správy EU. Pod každou otázkou a odpovědí jsou uvedeny také odkazy na podrobnější informace o příslušných pravidlech a o tom, jak jsou vykládána soudy a evropským veřejným ochráncem práv.

1. Co je právo veřejnosti na přístup k dokumentům EU?

Podle Smluv EU a Listiny základních práv EU má veřejnost právo požádat o kopie dokumentů, které mají v držení orgány, instituce a jiné subjekty EU (dále jen „instituce EU“). Instituce EU musí k požadovaným dokumentům poskytnout přístup, s výjimkou určitých okolností stanovených v evropských právních předpisech a pravidlech (viz otázka 8).

Více informací o právním základu práva na přístup veřejnosti k dokumentům (pouze v angličtině):

- Je v právních předpisech EU stanoveno právo veřejnosti na přístup k dokumentům?

2. Jak se právo veřejnosti na přístup k dokumentům vztahuje na správu EU?

Obecná pravidla provádějící toto právo jsou stanovena v nařízení č. 1049/2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům EU.

Nařízení č. 1049/2001 se vztahuje přímo na Evropskou komisi, Radu EU a Evropský parlament, které přijaly jednací řád, v němž se stanoví, jak nařízení č. 1049/2001 uplatňují. Evropská rada rovněž uplatňuje nařízení č. 1049/2001, stejně jako příslušný jednací řád Rady EU.

Ostatní tři orgány EU – Soudní dvůr EU, Evropský účetní dvůr a Evropská centrální banka – uplatňují zvláštní pravidla, která se v různé míře liší od nařízení č. 1049/2001, ale obecně z něj vycházejí.

Více informací o různých pravidlech vztahujících se na orgány, instituce, organizace a jiné subjekty EU (pouze v angličtině):

- Jaká pravidla se vztahují na orgány EU?

- Jaká pravidla se vztahují na instituce EU?

- Jaká pravidla se vztahují na agentury EU?

- Jaká pravidla se vztahují na úřady EU?

- Vztahuje se právo veřejnosti na přístup k dokumentům na Euroskupinu?

- Existují jiná pravidla upravující právo veřejnosti na přístup k dokumentům?

3. Kdo může požádat o přístup k dokumentům?

Právo požádat o přístup k dokumentům EU mají všichni občané EU, všechny fyzické osoby, které mají bydliště v členském státě EU, a všechny „právní osoby“, které mají sídlo v členském státě EU (jako jsou společnosti, organizace nebo sdružení).

Instituce je oprávněna vyžádat si vaše kontaktní údaje za účelem zpracování vaší žádosti o přístup k dokumentům a je mimo jiné oprávněna ověřit, zda jste obyvatelem nebo občanem EU.

Více informací o tom, kdo může požádat o přístup k dokumentům (pouze v angličtině):

- Kdo může požádat orgán, instituci, úřad nebo agenturu EU o přístup k dokumentům?
- Musí osoba žádající o přístup k dokumentům doložit svoji totožnost?

4. V souvislosti s čím může veřejnost žádat o přístup?

Pojmem „dokument“ se rozumí jakýkoli obsah (slova, čísla, symboly, počítačové kódy, obrázky, zvuky) v jakémkoli formátu (např. papírové nebo elektronické dokumenty, e-maily, textové zprávy nebo zvukové, vizuální nebo audiovizuální nahrávky). Právo veřejnosti na přístup k dokumentům se vztahuje na dokumenty týkající se politik, činností a rozhodnutí, jež spadají do oblasti působnosti instituce. Podle nařízení č. 1049/2001 musí všechny instituce vést rejstřík dokumentů, které mají v držení.

Jednotlivci mohou požádat o přístup k dokumentům, o nichž vědí, že existují, mohou však požádat i o přístup k jakýmkoli dokumentům v držení instituce, které se týkají konkrétní specifikované záležitosti, aniž by dokázali tyto dokumenty přesně popsat. Přestože množství dokumentů, které lze požadovat, není nijak omezeno, instituce EU mohou podle nařízení č. 1049/2001 odmítnout zabývat se žádostí, která se týká velmi rozsáhlých dokumentů nebo velkého počtu dokumentů. V takových případech se však musí nejprve pokusit nalézt s žadatelem o přístup k těmto dokumentům přijatelné řešení.

Více informací o tom, na co se právo veřejnosti na přístup k dokumentům vztahuje (pouze v angličtině):

- Co se v souvislosti s právem veřejnosti na přístup k dokumentům rozumí pod pojmem „dokument“?
- Je předmět dokumentu důležitý?
- Vztahuje se právo na přístup veřejnosti k dokumentům na dokumenty v pracovní e-mailové schránce zaměstnance EU?
- Vztahuje se právo na přístup veřejnosti k dokumentům na textové nebo rychlé zprávy posílané pomocí mobilního telefonu?
- Jak zjistit, zda má instituce určitý dokument v držení?
- Co když instituce trvá na tom, že požadovaný dokument neexistuje nebo již není v jejím držení?
- Je nějak omezen počet dokumentů, které lze požadovat?
- Jaká pravidla se vztahují na utajované dokumenty?
- Jaký je rozdíl mezi právem veřejnosti na přístup k dokumentům a právem nahlížet do spisu?

5. V jakých jazycích lze podat žádost a obdržet požadované dokumenty?

Jednotlivci mohou požádat o přístup k dokumentům v kterémkoli z 24 úředních jazyků EU a instituce je povinna jim v tomto jazyce odpovědět. Pokud instituce poskytne přístup k dokumentu, zpřístupní jej v jazycích, v nichž dotčený dokument existuje, není však povinna jej překládat.

Více informací o jazykové politice, která se vztahuje na žádosti o přístup k dokumentům (pouze v angličtině):

- Pokud instituce zpřístupnila dokument v určitém jazyce, má žadatel právo na překlad?
- Pokud je žádost podána v jednom z úředních jazyků EU, může orgán, instituce, úřad nebo

agentura EU odpovědět v jiném jazyce?

6. Jaký je postup při podávání žádostí o přístup k dokumentům a jaké jsou příslušné lhůty? Jednotlivci musí požádat o přístup k dokumentům písemně. Některé instituce zavedly on-line formuláře nebo portály pro vyřizování žádostí, což může pomoci urychlit jejich zpracování. Jednotlivci by v žádosti měli uvést informace o své totožnosti a specifikovat dokumenty, které požadují.

Instituce by obvykle měly potvrdit přijetí žádosti, jakmile ji obdrží. Instituce jsou povinny odpovědět do 15 pracovních dnů od registrace žádosti, pokud nepotřebují další vysvětlení. V případě složitých nebo rozsáhlých žádostí může být uvedená lhůta prodloužena o 15 dnů.

Pokud instituce odmítne požadovaný přístup udělit s odvoláním na jednu z výjimek podle nařízení č. 1049/2001 (viz otázka 8), může ji dotčená osoba požádat o přezkoumání rozhodnutí (prostřednictvím „potvrzující žádosti“). Na potvrzující žádost se vztahují stejné lhůty jako na původní žádost.

Pokud instituce trvá na svém rozhodnutí přístup odepřít (nebo neodpoví v příslušné lhůtě), může se dotčená osoba obrátit na evropského veřejného ochránce práv nebo na soudy EU (viz otázka 7).

Více informací o postupu při podávání žádostí o přístup k dokumentům a příslušných lhůtách (pouze v angličtině):

- Lze žádost podat e-mailem?
- Jak dlouho trvá, než obdržím rozhodnutí?
- Jaké informace by měl žadatel v žádosti uvést?

7. Za jakých okolností může orgán, instituce, úřad nebo agentura EU odepřít přístup k dokumentům?

Nařízení č. 1049/2001 (článek 4) stanoví určité výjimečné okolnosti, za nichž může instituce EU odepřít přístup k dokumentům. Mezi tyto výjimky patří případy, kdy se instituce domnívá, že zpřístupnění by vedlo k porušení veřejného zájmu v určitých citlivých otázkách nebo k porušení ochrany soukromí jednotlivců (v souladu s právními předpisy o ochraně osobních údajů). Výjimky se vztahují také na ochranu probíhajících rozhodovacích postupů, právních postupů nebo obchodních zájmů.

Pokud se instituce v souvislosti s odepřením přístupu k dokumentům na tyto výjimky odvolává, musí doložit, že neexistuje převažující veřejný zájem, který by odůvodňoval zpřístupnění dokumentů.

Více informací o tom, jak a kdy může být přístup k dokumentům odepřen (pouze v angličtině):

- Jaké důvody lze uvést pro odepření přístupu k dokumentům?
- Jak podrobné musí být argumenty instituce odůvodňující odepření přístupu k dokumentu?
- Jak mohou osoby, které žádají o přístup k dokumentům, ověřit, zda jsou důvody pro odepření přístupu opodstatněné, když nemohou do dokumentů nahlédnout?
- Co je to „veřejný zájem“ na zpřístupnění, kdy se na něj lze odvolat a kdy může vést k poskytnutí přístupu?
- Hraje čas roli při vyřizování žádostí o přístup k dokumentům?
- Může orgán, instituce, úřad nebo agentura EU odepřít přístup k dokumentu obsahujícímu

informace, které jsou již veřejně dostupné?

- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany „veřejné bezpečnosti“ a „obránných a vojenských záležitostí“?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany mezinárodních vztahů?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany finanční, měnové nebo hospodářské politiky EU nebo členského státu?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany osobních údajů? Lze získat přístup k osobním údajům uvedeným v dokumentu?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany obchodních zájmů?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany právního poradenství a soudního řízení?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany auditu, inspekce nebo vyšetřování?
- Co se rozumí výjimkou z důvodu ochrany interního rozhodování? Jak může být tento zájem ohrožen zpřístupněním dokumentů?
- Co se rozumí pod pojmem „legislativní dokumenty“ a jaká pravidla se na ně vztahují?
- Může třetí strana, která dotčený dokument poskytla orgánu, instituci, úřadu nebo agentuře EU, vetovat jeho zpřístupnění?
- Může členský stát, který dotčený dokument poskytl orgánu, instituci, úřadu nebo agentuře EU, vetovat jeho zpřístupnění?

8. Co dělat v případě zamítnutí žádosti o přístup k dokumentům? Jak se odvolat proti rozhodnutím o odepření přístupu k dokumentům?

Pokud instituce po přezkoumání svého rozhodnutí (potvrzující rozhodnutí) úplně nebo částečně zamítne žádost o přístup k dokumentům nebo na žádost neodpoví v příslušné lhůtě, mohou jednotlivci podat stížnost evropskému veřejnému ochránci práv. Veřejný ochránce práv usiluje o to, aby tyto stížnosti byly vyřízeny co nejrychleji a za tímto účelem zavedl zrychlené řízení. Veřejný ochránce práv je oprávněn nahlížet do dotčených dokumentů a může doporučit jejich zpřístupnění.

Pokud instituce po přezkoumání svého rozhodnutí úplně nebo částečně zamítne žádost o přístup k dokumentům, mohou se jednotlivci obrátit také na soudy EU.

Více informací o odvolání (pouze v angličtině):

- Co se stane, pokud orgán, instituce, úřad nebo agentura EU odepře přístup k dokumentům?
- Co se stane, pokud je původní rozhodnutí potvrzeno na základě žádosti o přezkoumání („potvrzující žádosti“)?
- Co se stane, pokud instituce na žádost vůbec neodpoví?

9. Jaká pravidla se vztahují na informace o životním prostředí?

Přístup k informacím a dokumentům, účast veřejnosti na rozhodování a přístup ke spravedlnosti v souvislosti s problematikou životního prostředí jsou upraveny na mezinárodní úrovni tzv. Aarhuskou úmluvou (z roku 1998), která je pro instituce EU závazná a byla začleněna do práva EU. Má se za to, že existuje zvláštní veřejný zájem na transparentnosti informací o životním prostředí a rozhodování v otázkách týkajících se životního prostředí, a informace o životním prostředí by tudíž měly být snadno dostupné. Instituce EU se při odepření přístupu k těmto informacím mohou i tak odvolávat na výjimky stanovené v nařízení č. 1049/2001, tyto výjimky však musí být vykládány restriktivně, přičemž se přihlíží k veřejnému zájmu, kterému zpřístupnění slouží.

Více informací o přístupu k informacím o životním prostředí (pouze v angličtině):

- Jaká pravidla se vztahují na přístup k informacím o životním prostředí?

10. Jsou dokumenty, které byly zpřístupněny na základě žádosti, zveřejněny?

Skutečnost, že instituce musí zpřístupnit dokument osobě, která o něj požádala, neznámá, že je povinna jej proaktivně zveřejnit. Instituce jsou však povinny zpřístupnit dokumenty v co největší možné míře přímo, a to například tím, že je zveřejní na svých internetových stránkách nebo zpřístupní prostřednictvím svých veřejných rejstříků dokumentů.

Jednotlivci, kterým je poskytnut přístup k dokumentům, je mohou zveřejnit, s výjimkou případů, kdy instituce uvede, že podléhají omezením, např. protože se na ně vztahuje autorské právo nebo jiná práva duševního vlastnictví.

Více informací o zveřejňování dokumentů, k nimž byl veřejnosti poskytnut přístup (pouze v angličtině):

- Jaká je interakce mezi pravidly o přístupu veřejnosti k dokumentům a pravidly o zveřejňování dokumentů?

- Může osoba, která obdržela dokument na základě žádosti o přístup k němu, tento dokument zveřejnit?

11. Jaká pravidla se vztahují na „utajované dokumenty“?

Citlivé dokumenty mohou být označeny jako utajované za účelem ochrany základních zájmů EU, zejména v oblasti veřejné bezpečnosti a obranných a vojenských záležitostí. Podle nařízení č. 1049/2001 mohou jednotlivci požádat o přístup k utajovaným dokumentům. Tyto žádosti mohou zpracovávat pouze osoby, které mají povolení do takových dokumentů nahlížet, a instituce není povinna potvrdit, zda citlivý dokument vůbec existuje.

Více informací o utajovaných dokumentech (pouze v angličtině):

- Jaká pravidla se vztahují na utajované dokumenty?